

PER A QUI SÓC JO?

Cap a una cultura vocacional a
les nostres institucions i comunitats

“¿Per a qui sóc jo? Ets per a Déu, sens dubte. Però Ell va voler que siguis també per als altres, i va posar en tu moltes qualitats, inclinacions, dons i carismes que no són per a tu, sinó per a altres.”

(Crist Viu 286)

ÍNDICE

0. ¿Per què aquest document?	5
1. Desfent l'embolic: a què ens referim amb vocació?	8
• Nivell antropològic	9
• Nivell teològic.....	9
• Nivell ignasià.....	10
• La vocació aporta goig veritable	10
• Totes les persones tenen vocació.....	11
• La vocació no és evident.....	12
• La vocació no se la dona un a si mateix.....	12
• La vocació es concreta en la resposta.....	13
• La vocació s'escriu en passat, present i futur	13
2. ¿Què entenem per cultura vocacional?	15
¿Com dur-la a terme?	16
• Una tasca de tots.....	16
• Fixos els ulls en Jesús.....	17
• Una tasca multidimensional	17
• Amb les persones com a prioritat	17
3. Formar un subjecte vocacional capaç	18
Desenvolupar la interioritat	18
Despertar preguntes profundes	19
Acompanyar processos	20
Transparentar virtuts vocacionals	22
• El descentrament del jo	23
• Que mereixi la pena	24
• Una fraternitat universal	25
• Una mirada a llarg termini.....	26
• Somiar i aspirar a molt	27
• Acceptació de la fragilitat, el límit i el fracàs	28
• Una llibertat alliberada	29
• Gratuïtat y audàcia	29
• Romandre y perseverar	30
4. Com a conclusió: per seguir caminant	32
Guia de lectura i treball	34

O. Per què aquest document?

“Jo he vingut perquè tinguin vida,
i perquè la tinguin en abundància.” (Jn 10, 10)

Som creats per ^{oo} en plenitud i podem aspirar-hi. Aquest és el perquè darrer d'aquest document: la certesa que Déu continua convidant a una plena existència. I ho fa estimant i cridant. Així es comunica, encara que alguns “sorolls” ambientals no ajudin a sentir-ho. Per això **el millor que podem fer com a Província és ajudar totes i cadascuna de les persones que entren en contacte amb nosaltres i amb les nostres institucions que escoltin i discernixin aquest projecte de vida que Déu somia per a elles.**

En aquestes coordenades es mou el Projecte Apostòlic de Província (abril 2019) quan a la desena opció fonamental expressa el desig de promoure *“la vida cristiana entesa com a vocació i, en particular, la vocació a la Companyia de Jesús”*, aspirant en els propers anys *“que persones, comunitats i institucions desenvolupin una cultura vocacional marcada per l'acompanyament personal i l'acollida comunitària, amb propostes audaços que ajudin els qui es pregunten per la vocació a la Companyia”*. Amb aquesta finalitat, i intentant donar pistes per poder desenvolupar aquesta cultura vocacional a totes les obres i institucions de la Província, neix aquest document.

No es pretén idear noves estratègies o fer un màrqueting millor de l'espiritualitat ignasiana. Es tracta de **promoure una nova i més clara cultura vocacional** que transformi les nostres actituds i perspectives de futur. Es tracta de convertir la pregunta vocacional en un horitzó cap al qual caminar a les nostres comunitats ignasianes. Que totes les nostres institucions educatives –com és i ha estat sempre en la nostra tradició– afavoreixin el creixement integral de la persona, educant per a la vida, i no únicament per adquirir coneixements. En definitiva, es tracta de formar persones que visquin els seus estudis, professions i estats de vida des de la seva autèntica vocació: que siguin “conscients, competents,

compromesos i compassius”¹; que guiats des de la “*utilitat, justícia, humanitat i fe*”² “no visquin per a si, sinó per a Déu i per al seu Crist; per Aquell que per nosaltres va morir i va ressuscitar; homes i dones per als altres”³.

Avui es parla molt d’una “**crisi vocacional**”. Aquesta no afecta únicament la Vida Consagrada, sinó tota vocació cristiana, la vida mateixa entesa com a vocació. ¿Quants matrimonis o professionals ho són per haver discernit aquest compromís intentant descobrir el somni de Déu per a la seva vida? ¿En quantes persones pesen més “les mocions que a la seva ànima es causen” [*Exercicis 313*] que altres avantatges, recompenses o comoditats? Això fa que el paradigma actual sigui el de “Persones sense vocació”, perquè aquesta és entesa com una mera elecció, en què és el subjecte qui “posa les regles” segons el sentiment o interès del moment. No som nosaltres, ni les nostres institucions, aliens a aquesta tendència. No predominen les eleccions d’estats de vida (matrimonial, vida consagrada, sacerdoci...) com a resposta a una crida, ni com a opció per anunciar i construir el Regne de Déu en aquesta terra. Això ens hauria de fer reflexionar què manca en els nostres processos de formació de joves i en la transmissió de la fe a les nostres comunitats i obres ignasianes.

De la mateixa manera, atesa l’evolució de les darreres dècades hi ha una conclusió clara: «**a menor vida consagrada, menor vida laïcal, i viceversa**». De manera que si les comunitats ignasianes s’alimenten de la pastoral juvenil de la Companyia de Jesús, recíprocament, les vocacions a la Companyia de Jesús sortirien – normalment – del si de les comunitats ignasianes a l’etapa universitària o primers anys de vida laboral. Tot i això, no és això el que predomina.

És evident que entren en joc multitud de factors. Entre ells, un context actual de baixa natalitat, de secularització creixent, d’un ritme de vida altíssim i hiper-connectat, que ens empeny a viure

¹ Seminari Internacional de Pedagogia i Espiritualitat Ignasiana (SIPEI), Manresa, novembre de 2014.

² Quatre components del paradigma Ledesma-Kolvenbach, per a la pedagogia i identitat de les Universitats de la Companyia de Jesús.

³ Pedro Arrupe, X Congrés Europeu de les Associacions d’Antics Alumnes, València 1973.

superficialment, etc. Tot plegat desemboca en una societat on es fa difícil la recerca i l'elecció vocacional. En conseqüència, són moltes les persones que viuen sense sentit ni horitzó a la seva vida. Tot i així, contemplant el món que ens envolta, es percep l'immens bé de tota vida que és viscuda com a vocació.

Evidentment, una societat, que prioritza el benestar per sobre de tot, juga en contra d'aquesta proposta, per això **toca remar a contracorrent apostant per una cultura vocacional en tots els àmbits**, on les persones escullin què fer amb la seva vida perseguint un sentit i plenitud que no assolirien per altres camins –i que des de la fe llegim com la voluntat de Déu per a les seves vides– ajudant-los a assumir allò radical i exigent de tota vocació i estat de vida. Aquesta és la raó última d'aquest document: l'inestimable bé que podem fer a tota persona ajudant-la a descobrir i assolir la plenitud de vida, que s'amaga darrere de la seva pròpia vocació.

1. Desfent l'embolic: ¿a què ens referim amb vocació?

« Us he dit això perquè participeu de la meua alegria i la vostra alegria sigui plena». (Jn 15, 11)

Partim que **la paraula "vocació" és polisèmica**, s'entén de diferents maneres segons el context en què es faci servir. Així, en escoltar la paraula vocació hi ha qui pot pensar en uns estudis, una professió, un estat de vida, una consagració especial... I en ser una paraula usada per a diversos àmbits corre el perill que, a força de significar, tot acabi per no significar res. Això ens exigeix afinar la profunditat de les preguntes que plantegem per ajudar en una comprensió que vagi més enllà de "fer" per arribar a "ésser"; és anar més enllà de la mera orientació professional amb què algú aspira a guanyar-se la vida, per arribar a respondre's primer "qui estic cridat a ser?" i des d'allà plantejar-se "què he de fer?". La qüestió vocacional té a veure amb la **missió** a la qual un s'entrega i amb la pròpia **identitat**, conferint alhora sentit i finalitat a l'existència. Comporta entendre la identitat en funció d'allò o d'aquells pels qui s'entrega la vida.

Actualment són temps d'una forta cerca i afirmació de la identitat. La pregunta vocacional busca resposta en allò més íntim de l'ésser humà, en els seus anhels i desitjos més profunds. Quan la resposta es posa únicament en aspectes externs o en posicionaments polítics, corre el risc d'acabar esdevenint mera ideologia. D'aquesta manera, descobrim **tres nivells en la nostra comprensió integral de la vocació**: un nivell antropològic, un nivell teològic i un nivell pròpiament ignasià.

- **Nivell antropològic**

Sobre el primer, el papa Francesc afirma a l'exhortació apostòlica *Crist Viu* que la gran pregunta que tot jove s'ha de fer a la vida és "per a qui sóc jo?" (cf. n. 286). D'aquesta manera, subratlla el **fonament antropològic** de la vocació que en tot context –creient o no creient– es pot compartir: per viure amb encert, cal saber quina és la pròpia missió a la vida, perquè aquí es troba la veritat sobre un mateix, la inspiració bàsica de la qual neix la comesa principal que cada persona té. La vocació així entesa inclou tot allò que la persona està cridada a fer, cosa que dóna sentit a la seva vida. I això té a veure no tant amb gana i gustos, sinó amb els anhels i desitjos més profunds. De fons hi ha la percepció que la gramàtica fonamental de l'existència és comprendre la vida com a do rebut i, des d'aquí, fer-se do per als altres, convertir-se en donació. En paraules del papa, aquesta pregunta "*il·lumina les decisions a la vida de manera profunda, perquè recorda que cal assumir-les a l'horitzó alliberador del lliurament d'un mateix. Aquest és l'únic camí per assolir una felicitat autèntica i durable!*"⁴.

- **Nivell teològic**

A nivell teològic, **des d'una mirada creient a la realitat**, es percep la vocació com el projecte de vida al qual Déu convida una persona. Per això, des de la fe, la vocació és la resposta a Un altre que crida. Suposa una comprensió de l'ésser humà que va més enllà de la mera subjectivitat auto-referencial. Més aviat, es descobreix l'ésser humà com assolit per una crida que el precedeix i el desafia en un camí d'assumpció, responsabilitat i compromís. Teològicament la vocació és el camí de seguiment a Jesucrist, entès com un camí de redescobriments de la pròpia plenitud, que conclou a l'eternitat. Aquesta crida és gratuïta i independent de tot mèrit, posant en joc la llibertat del subjecte en cadascuna de les seves eleccions i encaminant-lo cap a la seva fi sobrenatural.

Per tant, cal fugir d'una concepció passiva i mecanicista de l'existència, com si Déu manegés uns fills imaginaris i nosaltres fóssim titelles, que ens hem de deixar moure. També convé rebutjar la idea que la voluntat de Déu es jugui en una única resposta oportuna a la vida. Seria imaginar la vocació com un pont estret, amb què un ha d'encertar a risc de sortir-se'n i caure en la

⁴ Sínode sobre la joventut, *Document final*, n. 69

desgràcia. En realitat, el que Déu vol és que visquem d'acord amb l'Evangeli. La vocació no s'imposa com una destinació per a patir, sinó que és proposta d'amor i promesa de plenitud. Responent (en gerundi) a la seva crida descobrim la pròpia identitat, i això ens fa ser “nosaltres mateixos”, més que cap altra promesa d'autorealització. En síntesi, des del punt de vista teològic, tota la iniciativa està en l'amor de Déu, Ell ens “primereja”⁵. Això implica escolta, reconeixement, disponibilitat...i resposta. Perquè és a “l'entramat entre l'elecció divina i la llibertat humana”⁶ on es descobreix i confirma la vocació personal. Té un caràcter, per tant, personal i dialògic, que passa per la consciència de ser cridat i convidat.

• **Nivell ignasià**

En tercer lloc, per a l'**espiritualitat ignasiana** la resposta vocacional correspon a la maduresa del seguiment cristià. En el procés d'Exercicis, la vocació es concreta en la crida del Rei Eternal, en què Jesús mateix crida a viure amb Ell i com Ell [cf. Propietari.95]. Aquesta crida se sustenta sobre dues experiències prèvies: saber-se criatura estimada per Déu, amb una finalitat que s'encarna de manera diferent en cada persona [cf. Principi i Fonament, Exercicis 23]; i la de reconèixer-se criatura perdonada i reconciliada [cf. Primera Setmana, Exercicis 23-72]. Totes dues experiències són condicions necessàries per poder respondre a la crida del Senyor des de l'agraïment i la gratuïtat.

Un cop reconeguts aquests tres nivells, apuntarem una sèrie de graus que ajudaran a comprendre millor què entenem per vocació:

• **La vocació aporta goig veritable**

Déu vol que tots visquem en plenitud i aconseguim el goig veritable. Així ens somia a tots, cadascun segons la seva vocació. Però cal aclarir que aquesta plenitud no s'identifica amb el mer benestar, una concepció reduccionista de la felicitat a què ens convida contínuament la nostra societat. Una altra paraula que recull amb més profunditat allò que la pròpia vocació aporta és “goig”. Aquest conjuga dues dimensions que són necessàries a la

⁵ Cf. PAPA FRANCESC, *El goig de l'Evangeli* n.24

⁶ Document final de la XV Assemblea General Ordinària del Sínode dels Bisbes (3 al 28 d'octubre del 2018). Els joves, la fe i el discerniment vocacional, 78.

vida: sentit i gust. Sentit té a veure amb el saber, trobar la resposta al perquè i per a què profunds de la pròpia existència. Això aporta significat, direcció, densitat, fondària... d'alguna manera impedeix una existència buida. El gust té a veure amb sabor, alegria, joia... Totes dues són necessàries per a la plenitud de la persona. No es tracta de fer coses, sinó de fer-les amb significat, orientació i gust; i això ho aporta la pròpia vocació, ho aporta ser allò que un és cridat a ser.

• Totes les persones tenen vocació

La vocació no és un privilegi d'uns quants elegits. Hi va haver una època en què parlar de vocació era parlar de "ser capellà o monja", i així es va anar perdent el sentit veritable de la paraula "vocació". El Concili Vaticà II va detectar aquesta tendència i va insistir en la crida universal a la santedat (cf. *La llum* 5), que val per a tot ésser humà, i sobre la qual es delineen les diferents vocacions específiques. D'aquesta manera, la santedat no es concep com una cosa reservada a una elit espiritual, ni a un grup reduït a qui l'Església reconeix virtuts heroiques o miraculoses. La santedat és ser, cada cop més i millor, allò que un està cridat a ser, deixant-se fer per l'Esperit Sant que realitza la voluntat de Déu en cada persona. La santedat no és, per tant, un apèndix, un plus, sinó que és constitutiva del nostre ésser.

Des d'aquí podem entendre que, de fet, no tenim una única vocació, sinó que tots tenim diverses vocacions. Unes universals compartides per tothom i d'altres específiques i singulars de cadascú. Entre les **universals** ja hem esmentat les crides a la santedat i a la felicitat. Però anterior a elles, hi ha la vocació a la vida. La vida sempre ens és regalada. Ningú no ha fet res per guanyar-se l'existència, sinó que és pur do de Déu. Això ja és un motiu més que suficient per omplir de sentit i dignitat aquest període de temps que anomenem existència. Però aquestes vocacions universals es concreten i s'actualitzen en una **vocació específica** per a cada persona. Seria aquesta –en el sentit més estricte– a què ens referim en aquest document.

• La vocació no és evident

Que tots tinguem vocació no vol dir que tots la descobrim. I encara menys que tots la seguim. Tant les crides universals com la particular de cadascú poden no ser escoltades ni respostes. La vocació sol presentar-se a l'inici com una sèrie d'inquietuds: el desig de fer alguna cosa "gran" a la vida, el sentiment que Déu espera una mica més d'un, la preocupació pel dolor de la humanitat, la sensació que alguna cosa falta malgrat tenir una bona vida... Són signes que es perceben com murmuris d'una crida encara per concretar. Aleshores, cal afinar l'oïda mitjançant el silenci i la pregària, la realització d'experiències, la recerca de consell, etc. I la veritat és que aquest primer pas no és evident en la cultura actual.

El nostre món és ple de sorolls que poden distreure i, fins i tot, ofegar la crida vocacional. Però, que algú no descobreixi la seva vocació, no vol dir que no en tingui. Altres, en canvi, sí que arriben a intuir la pròpia vocació, però no s'atreveixen a apostar-hi. De vegades per por, per una falsa prudència, per una retallada prematura dels ideals, o perquè acaba venent la recerca de comoditats i seguretats. Aquestes situacions són tristes i condueixen a vides grises. Això ens impulsa a treballar amb més convenciment en pro d'una cultura vocacional, que ajudi tota persona a descobrir i triar el camí cap al goig veritable.

• La vocació no se la dona un a si mateix

A la història del pensament, des del gir antropocèntric –i influenciat per alguns corrents modernistes– fins als nostres dies, ha cobrat força una percepció del subjecte com a origen de tot sentit. Això xoca frontalment amb la vocació entesa com a resposta a alguna cosa o algú que em crida de fora. Aleshores s'entén per què el paradigma actual és el de "Persones sense vocació", precisament perquè un mateix és qui ha de donar-se un sentit i propòsit propis. Parlar de vocació suposa acceptar que l'ésser humà no és el subjecte cartesià de la realitat, i que el sentit de la seva vida és donat en respondre a una crida que ve de més enllà de si mateix.

Això no vol dir que la vocació sigui diferent a un mateix. No és que Déu li demani ser "una altra cosa" sinó, al contrari, li demana ser el jo més autèntic possible, qui és capaç d'encarnar els seus anhels i els seus desitjos més íntims. Es tracta de descobrir i encarnar la

veritat d'un mateix, perquè allò cap al que camina ja està en el subjecte com a *do*. Per tant, aquesta veritat no la crea ni se la dona a si mateix, sinó que la descobreix en la mesura que va fent passos per respondre-hi. Els propis sentiments i la subjectivitat no són el criteri últim, ni són els creadors de la realitat ni de la vocació

• La vocació es concreta en la resposta

Com s'ha subratllat a nivell teològic, la vocació té un caràcter personal i dialògic. Aquesta passa per la consciència de ser cridat com a invitació que es pot acceptar o rebutjar. Així, la vocació no és quelcom eteri, teòric o utòpic. És una cosa real i concreta, que es descobreix a mesura que es prenen eleccions i opcions vitals. Per això diem que la vocació és *do* rebut i *tasca* a fer, suposa que la persona prengui les regnes de la seva vida a través de decisions valentes.

Es converteix així en horitzó de sentit que marca la direcció cap a on dirigir els nostres passos. Comporta un llarg viatge i demana temps per ser compresa i interpretada. Es va desvetllant gradualment a mesura que s'avança cap a aquest horitzó. Per això el jove necessita diferents experiències, que ajudin a anar encarnant i confirmant aquesta resposta. Parlar d'horitzó de sentit evita imaginar la vocació com una decisió aïllada en què es juga la felicitat personal; és més aviat un nord cap al qual es projecta la vida, que se'n va concretant, actualitzant i gaudint en la mesura que es camina cap a ell, als passos, eleccions i vivències que l'acompanyen.

• La vocació se escriu en passat, present i futur

Quan descobrim la vocació com a horitzó vital de sentit, sentim que "hi és" des de sempre i ens ha anat cridant amb diferents veus al llarg de la vida a través d'experiències, trobades, paraules, silencis, desitjos, necessitats d'altres, etc... Així va adquirir diferents matisos segons el moment vital. La vocació implica una **relectura de les experiències passades** que donen sentit a la vida i orienten així les eleccions futures. Per això, podem dir que la vocació travessa el passat, el present i el futur.

Per recórrer el camí de la pròpia vocació cal fer-se conscient d'aquesta crida, ja que, abans que res i per a tots, apareix amb caràcter sensible, afectiu, corpori... però preconscient. Cal sondejar

la pròpia existència amb una òptica vocacional per aprendre progressivament a reconèixer el desig, ser capaç de nomenar-lo i veure cap on apunta. Es tracta de descobrir allò que anhelem per sobre de tot, el nostre desig més profund, més enllà de satisfaccions efímeres. Per això és necessari **reconèixer les mocions** que Déu ens dona a sentir (i un gran instrument per a això és l'examen ignasià) i acceptar-les amb un cor obert i disponible (que és el significat de la veritable indiferència ignasiana). És mirar enrere quan es poden descobrir les empremtes del Senyor convidant i trucant a la pròpia vida. Per això, moltes vegades el discerniment no passa tant per descobrir "pistes" que vagin indicant cap on anar sinó, més aviat, per revisar i rellegir la pròpia vida buscant les mocions profundes que ja hi eren. És una crida al futur que ens mou per atracció, però es descobreix mirant enrere. La imatge de la cerca vocacional no és tant la de "desxifrar un mapa de pistes", sinó la de "mirar pel retrovisor" mentre es recorre el camí de la vida.

Tot això suposa acceptar la **vida i la vocació com a procés dinàmic**, on l'elecció es continua actualitzant en enfrontar les novetats que porta el pas del temps i els diferents contextos. Assumir aquesta realitat suposa no viure únicament amb impactes que facin replantejar l'existència i les opcions, sinó que demana anar integrant les diferents situacions i experiències que es van tenint. Assumir això no és fàcil, i ho veiem en tants joves que no volen caminar cap a un horitzó, sinó que volen ser-hi. Per això les seves preguntes i preocupacions no estan tant cap on caminar, sinó com arribar de seguida.

2. Què entenem per cultura vocacional

«Sabem que per als que estimen Déu, tot concorre per al seu bé, és a dir, per als que són cridats segons el seu designi.» (Rm 8, 28)

La secularització en què vivim ha suposat –entre altres coses– que la transmissió de la fe, que va funcionar durant segles, s'hagi trencat. I aquesta ruptura no s'ha donat en una baula sinó en moltes. És una ruptura sistèmica i funcional, no simplement local o puntual.⁷ Això afecta també la manera d'entendre la vida en clau vocacional. Per tant, no es pot abordar aquesta situació des d'una única perspectiva (la pastoral, per exemple), sinó que en tractar-se d'una ruptura múltiple s'ha de treballar des de múltiples àmbits (pastoral, social, acadèmic, relacions interpersonals, dinàmiques institucionals, etc.). És a dir, creant **un ecosistema, una cultura, un humus**, on la pregunta vocacional pugui brollar i créixer.

No es tracta d'una mera activitat a dissenyar, d'un taller específic, o d'un ítem a introduir en programacions i plans. Es tracta d'involucrar tots i cadascun dels àmbits, totes i cadascuna de les persones que formen part de les nostres obres, institucions i comunitats. Passar de considerar que allò vocacional sigui un afegit o un extra, que sigui una cultura compartida que ajudi a viure la vida en aquesta clau. **Això significa que allò vocacional no es redueix a la culminació d'un procés –la cirereta o el vernís– quan tots els objectius anteriors han estat satisfets, sinó que ha de ser part essencial i transversal** de tots els nostres esforços. D'una manera més específica, en l'àmbit educatiu, suposa ajudar els alumnes a escoltar aquesta crida a posar els seus dons al servei de les necessitats del món amb vides compromeses. Sens dubte és un repte que exigeix una formació integral de tota la persona. Això no és possible des d'uns "pedaços" (alguna campanya o alguna activitat pastoral, acadèmica o tutorial), sinó que necessita un cert ambient –cultura– que integri totes les dimensions formatives i educatives.

⁷ Cf. URIBARRI, G. Jesucrist per a joves, Sal Terrae 2022.

Tot procés evangelitzador apunta a transformar la cultura fent créixer les llavors del Regne que ja hi ha immerses en ella, i revertint les dinàmiques que són contràries a la Bona Nova. Transformar completament la cultura dominant esdevé missió gairebé impossible, malgrat les nombroses institucions, comunitats i persones que treballem en aquesta missió compartida. Des de la consciència **humil de les nostres capacitats**, sí que podem aspirar a crear, allà on la Companyia és present un microclima o una microcultura que hi apunti.

Com dur-la a terme?

• Una tasca de tots

Si aspirem que el *“discerniment vocacional sigui tret quotidià de la cultura de les nostres obres”*⁸, no hi ha manera de generar una dinàmica que es pugui considerar “cultural”, si aquesta és duta a terme tan sols per uns quants. Sabent que toca remar a contracorrent, o ho fem tots plegats o l'esforç serà en va. Cap això apunta l'opció fonamental del Projecte Apostòlic de Província, instant que la dimensió vocacional sigui transversal a tota comunitat i institució; per tant, missió compartida per laics, jesuïtes i altres consagrats que treballem junts a les obres apostòliques de la Província.

A més, aquesta tasca apunta a una doble dimensió que és bo explicitar: per una banda, treballar en la promoció vocacional en sentit ampli (ja que tota vocació eclesial és una riquesa i volem ajudar cada persona a descobrir-ne la seva); però no oblidar la vocació específica a la Companyia de Jesús (amb una responsabilitat especial per promoure i acompanyar les vocacions de nous jesuïtes). Atesa la fragilitat d'aquesta segona dimensió, cal que tots els que col·laborem en la missió de la Província fem la nostra necessitat d'animar i acompanyar els joves a plantejar-se la vida com a vocació, sí, però a més proposar l'opció a la Companyia com una cosa plausible i valorada per tothom.

⁸ PARE GENERAL ARTURO SOSA, Carta a tota la Companyia, abril 2021.

• Fixos els ulls en Jesús

Des de la mirada creient, la vocació neix en respondre a la invitació del Senyor a seguir-lo i ser enviats en missió: “*Va cridar els Dotze i els va anar enviant de dos en dos*”(Mc 6, 8). Una missió que no és nostra, sinó de Crist. Ell ens crida a viure amb Ell i com Ell. I és evident que només estant units a Crist podem ajudar els altres a arribar a Ell. Per tant, la principal manera amb què podem ajudar que tota tasca de la província tingui un caràcter vocacional és aquest. Només units a Crist, fixos els ulls en Jesús, podem ajudar les persones d'avui en aquest camí. Un camí que comença a la infància i que necessita ser acompanyat a l'adolescència, la joventut i l'adulesa. Només així podem proposar amb autenticitat la invitació a posar-se davant de Crist en creu i preguntar-se “*Què he fet per Crist? Què faig per Crist? Què he de fer per Crist?*” [Exercicis 53].

• Una tasca multidimensional

La filosofia assenyalava dues eines fonamentals per generar o canviar una cultura: el llenguatge i les pràctiques. Crear una cultura vocacional demana repensar el llenguatge i les pràctiques de **les nostres obres i comunitats**. Però, com hem dit, això no afecta només l'àmbit pastoral, sinó totes i cadascuna de les dimensions que formen part de les nostres institucions i comunitats. Només generant un llenguatge comú i una manera de procedir coherent, podem recrear una cultura en què les persones estiguin més ben capacitades per plantejar-se la vida com a vocació. En aquest sentit, un canvi cultural d'aquest calat hauria de transformar també les diverses dimensions de **les persones que col·laborem en la missió**: els nostres gestos, paraules, símbols, relats, valors... Recrear una cultura suposa cercar camins perquè tot el que som i fem sumi en la mateixa direcció. En cas contrari, es generen incoherències entre teoria i pràctica, amb tot el perjudici que això comporta.

• Amb les persones com a prioritat

Parlar de cultura corre el perill d'acabar centrant-se en dinamismes sociològics o teories sobre les relacions interpersonals. I encara que l'evangelització aspira a transformar la cultura i, amb això, la societat, no podem perdre el focus. La prioritat de la nostra missió són les persones. Totes les nostres institucions, obres i comunitats

estan al servei de l'individu concret que entra en contacte amb nosaltres. En un segon moment, tot aquest treball afectarà i transformarà la societat a partir de les persones que hem pogut ajudar. Però no perdem la perspectiva: no aspirem a canviar el món –com a ens abstracte– sinó les persones. Volem ajudar a trobar la seva vocació a tants com puguem de manera que, el canvi personal que experimentin, ajudi a transformar el món.

3. Formar un subjecte vocacional capaç

«Per tant, germans, sigueu més diligents per consolidar la vostra vocació i elecció». (2Pe 1, 10)

Avui impera a la nostra societat un discurs que redueix la vocació a l'elecció d'una professió amb l'única finalitat d'aconseguir un cert benestar en l'àmbit econòmic i l'emotiu-sentimental. Hi ha poca obertura a la transcendència i un reduït sentiment de responsabilitat envers les necessitats dels altres, especialment dels que són lluny. Davant d'aquesta realitat, estem convençuts que la trobada amb Jesús de Natzaret i el seu Evangeli obre a un horitzó nou on és possible trobar respostes a les preguntes més profundes de l'ésser humà, així com sentit i esperança per a la vida. La transmissió de la fe esdevé, per tant, el principal aliat per a la cultura vocacional. No obstant això, com a condició de possibilitat de tot això, cal crear un ambient cultural, que promogui una sèrie d'elements bàsics que no poden faltar en un subjecte, perquè sigui capaç d'entendre i respondre a la vida en clau vocacional. Són els següents:

Desenvolupar la interioritat

El primer és la **capacitat de fer silenci** com a via imprescindible per desenvolupar la capacitat d'escolta. La persona ha d'aprendre a afinar els sentits interiors per sobre del soroll ambiental i escoltar la veu de Déu. Ningú no pot descobrir què està cridat a ser sense aquesta capacitat. Per tant, cal ensenyar als joves –i no tan joves– a escoltar en el silenci i la pregària. Partint del coneixement i la comprensió de les pròpies necessitats i desitjos es pot aprendre a prioritzar els anhels més profunds i a percebre, empatitzar i respondre a les necessitats del món que els envolta.

Aquesta capacitat d'escolta és el primer pas per a l'obertura a la **transcendència**. Per això cal un procés pedagògic que superi la temptació de la pressa i la recompensa immediata. És el camí de la cerca de sentit, del desig de veritat, imprescindibles perquè es doni una autèntica vocació. Aquesta obertura es podrà transformar –de manera progressiva o gairebé simultània– en **fe religiosa** gràcies a la trobada personal amb Crist, la pertinença comunitària i els sagraments. El que és natural i desitjable és que aquest procés acabi desembocant en una sana i necessària eclesialitat. La veritat és que tota vocació cristiana neix i es desenvolupa a l'Església, empatitzant amb els seus patiments, pors i mancances; i, sobretot, amb els seus goigs, alegries i esperances.

Un altre element d'un subjecte apte per al plantejament vocacional és la **capacitat de formular la vida interior**. No n'hi ha prou de fer silenci i escoltar, sinó que s'han d'adquirir eines per reconèixer i anomenar el que passa en un mateix. Amb el temps, la persona es torna capaç de dotar de narrativitat i sentit a la pròpia vida. La vocació demana relatar la pròpia història des d'una perspectiva creient, sent capaç de rellegir els esdeveniments de la vida com a llenguatge de Déu. Això necessita un aprenentatge lent i pacient que es pot aconseguir de forma privilegiada gràcies a l'**acompanyament** de persones que tenen més experiència en la vida espiritual.

Despertar preguntes profundes

Un altre àmbit important per a la qüestió vocacional té a veure amb la capacitat de despertar preguntes profundes a les persones. Avui dia la pregunta vocacional sol aparèixer temps després d'haver decidit què estudiar i què treballar. Generalment no es prenen aquestes decisions vitals després d'un procés de discerniment vocacional –ni tan sols incipient– sinó en funció d'altres criteris més superficials. Per això, despertar en els nostres joves preguntes identitàries clau i fer-ho amb naturalitat des d'edats primerenques, és un gran servei.

Convé recordar que la pregunta vocacional neix a l'interior de cada persona d'una manera única i diferent. **Ningú no pot substituir el jove en aquesta tasca**. La tasca de l'educador o acompanyant és

despertar preguntes, no fer-les ell mateix de manera extrínseca, ja que això no seria eficaç. Per això serveixen experiències de diferents tipus però, les anomenades “experiències de contrast” (voluntariats, Sentido Sur, VOLPA...), acostumen a ser una fita significativa a l'hora de plantejar-se qüestions transcendents des de les quals prendre decisions vocacionals.

Dit això, val la pena subratllar, que mentre l'opció matrimonial (fins i tot quan no es viu com a vocació) sol ser ben rebuda i font d'alegria per a la família, la vocació al sacerdoci o la vida consagrada no acaba de ser entesa ni, en moltes ocasions, ben acollida al nostre temps. Per això, en algunes ocasions, cal que aquesta darrera pregunta sigui formulada des de fora, de manera proactiva, atrevint-nos a plantejar-la als alumnes, fills, catecúmens, etc. com una opció més a la qual Déu podria estar cridant-los. Sense caure en un proselitisme indesitjable, la veritat és que, en els nostres contextos, hi ha un perill, no menor, d'amagar la por i la covardia sota capa de prudència i respecte.

La pregunta vocacional no és una pregunta més, perquè s'hi posa en joc el mateix jo. Si es viu amb profunditat, qüestiona la manera de viure i plantejar-se l'existència: posa en moviment i dinamitza, desembocant en un projecte vital pel qual es decideix apostar i comprometre's. Així, a poc a poc, **les preguntes aniran guanyant fondària**, passant del “què estudiar?” o “en què treballar?”, al “què vull fer amb la meua vida?” o “qui vull ser?”, per acabar sortint d'un mateix amb el “per a qui sóc jo?”. Aquesta darrera podria reformular-se amb “per a què o per a qui donaria la meua vida?”, amb la intuïció que, qui té una raó per morir, és perquè ja ha trobat el perquè i per a què viure, és a dir, la vocació. Es tractaria de despertar preguntes que toquen i abasten diferents àmbits:

- **La realitat social/comunitària:** atès que no consisteix només a saber què vull fer, sinó què em demana la realitat humana en què visc, quines necessitats hi ha i quina contribució hi puc fer. La pregunta vocacional neix sobre el pressupost que no tot es redueix a calcular costos i beneficis personals, sinó que cal triar un projecte de vida com a resposta al que passa al món.
- **La cerca de sentit:** perquè la vocació no pot ser entesa com a cerca egoista de benestar. Passa per descobrir allò que “val la pena”, que atorga sentit en tant que significat i horitzó a la pròpia vida.

- **La complexitat del que és real:** a mesura que es guanya en profunditat, se supera la temptació de donar respostes fàcils a preguntes complicades. Això també suposa acceptar la dimensió de misteri de la pròpia vida i viure amb preguntes obertes.
- **La dimensió transcendent:** es troba a l'Evangelí respostes a les preguntes més profundes. Es reconeix així que el goig més gran està en el somni de Déu per a cadascú. I amb fe i humilitat es descobreix que la veritable resposta a la pregunta per l'ésser humà és Jesús de Natzaret.

Acompanyar processos

En un procés vocacional complet es poden distingir tres etapes que apareixen de manera més o menys diferenciada: primer, el jove pren consciència de la crida; després d'això, és interpretada i madurada a través del discerniment; finalment, es respon prenent opcions de vida. Recórrer aquest procés en solitari és complex i arriscat. Per això, la tradició ignasiana sempre ha vist **l'acompanyament com una eina privilegiada** per ajudar les persones en els seus processos vitals. En la mateixa línia, el Papa Francesc afirma que la cultura vocacional només és possible des d'un acompanyament en què “la primera cosa és escoltar” (*Crist viu* n.291) i afegeix:

Estic convençut que la pastoral juvenil no estarà a l'alçada de la seva vocació si no acompanya cada jove al descobriment i l'acceptació de la seva vocació personal. Entrar al món de la pròpia vocació significa captar el sentit profund de la pròpia existència, ajudant així cada jove a entrar en contacte amb la gran realitat per a la qual “jo sóc una missió en aquesta terra, i per això estic en aquest món.”⁹

Per la seva banda, el Pare General Arturo Sosa fa un pas més, demanant que es posin els mitjans materials i humans per a això:

L'experiència ens ensenya que la clau d'èxit del discerniment vocacional és l'acompanyament personal proper. Per tant, cal assegurar que es compta amb prou persones que dediquin el

⁹ PAPA FRANCESC, *Crist viu*, n. 254

*temps requerit als qui s'aventuren pel camí de destriar la seva vocació.*¹⁰

Encara que sigui en diferents graus i de diferents maneres, tots estem cridats a convertir-nos en **acompanyants propers i proactius** de tants joves amb qui treballem. L'acompanyament pot prendre diferents formes segons les qualitats personals pròpies, el moment vital de l'acompanyat i el context en què interaccionem amb ells. En qualsevol cas, cal ser present, especialment en els moments vitals clau, ajudant a crear les condicions perquè es doni la trobada amb el Senyor, que és qui crida i envia. Només així podrem ajudar tants joves que necessiten ajuda per “sortir del carril” que senten que la societat els ha imposat. No podem oferir al jove res millor que plantejar-se la vida des de l'Evangeli, amb generositat i llibertat davant de la temptació del pur benestar. Això sí, acompanyar aquests processos requereix escolta generosa, necessitant les nostres institucions i comunitats que possibilitin espais de contacte i persones formades amb temps de qualitat per a la trobada gratuïta i l'escolta.

Transparentar virtuts vocacionals

En aquest procés de formar un subjecte capaç de viure en clau vocacional és bàsic generar un ambient on es transmetin valors i virtuts afins, que sumin i remin a favor. L'experiència diu que només poden ser **transmesos per contagi**, gràcies al contacte amb persones concretes que els encarnin. No n'hi ha prou amb ensenyar-los acadèmicament o intel·lectualment. Es tracta més aviat de crear institucions i comunitats on, coherentment, tant els discursos com les polítiques i activitats, visquin i transmetin aquestes virtuts.

A causa del relativisme actual, els valors predominants depenen del “vent que bufi en aquell moment”, per això cobra una certa urgència recuperar l'àmbit de les virtuts. Entre elles, algunes sí que són presents a la nostra societat i cal seguir potenciant-les. Altres són profundament **contraculturals**, però són clau per a una veritable cultura vocacional. Lluny de ser un impediment, tenen un caràcter alternatiu que és atractiu i esperançador per als joves d'avui.

¹⁰ PARE GENERAL ARTURO SOSA, Carta a tota la Companyia, abril 2021.

• El descentrament del jo

«Qui vulgui seguir-me que es negui a si mateix, carregui amb la seva creu i em segueixi.» (Mt 16, 24)

Atès que la vocació no la dona un a si mateix, encara que tingui molt a veure amb els dons i gustos de la persona, no s'hi redueix, sinó que sempre apareix en conjunció amb el que el món necessita. Així, tota vocació té aquesta dimensió de crida al servei, a sortir d'un mateix deixant de creure's el centre de la realitat.

El que és específic de la pregunta vocacional resideix en la seva referencialitat. Si la pregunta per la vida neix en mi i es respon en mi, és totalment autoreferencial: l'objecte de la pregunta coincideix amb el subjecte que la planteja i amb qui la rep. És a dir, sóc jo qui dissenya el projecte amb què vull donar rumb a la meua vida. La pregunta vocacional, per contra, encara que neixi en la profunditat d'un mateix, cerca la resposta fora de si. L'autor de la resposta és un altre de diferent a mi. I això ens ubica en un esquema radicalment diferent de l'anterior i amb significatives conseqüències. Demana **passar de l'autocentrament a un descentrament continu.**

En una societat en què impera una recerca de felicitat basada en l'autorealització, suposa entendre i ajudar a viure que la veritable vocació passa per la **heterorealització**. No és una cosa que jo em configuro, sent el centre de tot sentit, sinó que aquesta font de sentit és fora, és anterior a mi i és qui em crida. És per això que suposa un jo capaç de descentrar-se. És abraçar l'alternativa de viure la vida com a donació en lloc d'autorealització. En una societat que ha magnificat tant "realitzar-se", la mirada se centra en un mateix i es corre el perill d'utilitzar les persones com a mitjans, cosificant-les i caient en la cultura del descart, d'usar i tirar" que tant denunciava el papa Francesc. Per contra, la vocació és donació, mira l'altre i es viu des de la gratuïtat. D'aquesta manera, aquest goig és una cosa que arriba, un es "troba realitzat", és un do que es rep, i no una cosa que un es fabrica.

• Que mereixi la pena

«He lluitat la noble baralla, he acabat la carrera, he mantingut la fe. Només m'espera la corona de la justícia, que el Senyor, com a just jutge, em lliurarà aquell dia.» (2Tm 4, 7-8)

Aquest descentrament suposa que l'horitzó de la dita no està en el benestar mateix, en el simple sentir-me bé amb mi mateix. En el fons, aquest plantejament amaga un egoisme profundament anti-vocacional. I és que la felicitat, la veritable felicitat, només apareix quan una vida està orientada cap a alguna cosa que "val la pena". I això en un sentit literal, quan hom aposta per una opció de vida i accepta que serà difícil, que hi haurà moments en què no es viurà còmode, però **aquesta opció "mereix" aquestes incomoditats i penes**. Dit d'una altra manera: la vocació no converteix la vida en un camí de roses, sinó que tota vocació té la seva dificultat i la seva "costa amunt", ja que al camí apareixeran adversitats, fracassos, problemes... Toca assumir i enfrontar-les descobrint que no són les dificultats o penes les que treuen la felicitat, sinó que *en elles i després d'elles* es troba la veritable felicitat.

Reduir la felicitat al simple gaudi de petits plaers, que em puc permetre, va en contra de tota vocació i tasca digna de l'ésser humà. Avui en moltes de les decisions que es prenen, predomina la cerca de seguretat i estabilitat per sobre de l'aspiració a la felicitat. És per això que optar vocacionalment pel que val la pena comporta altres implicacions:

- Una reivindicació més gran de la **cultura de l'esforç**, necessària per sobreposar-se als fracassos, plantar cara a les dificultats i reconèixer el valor del sacrifici darrere del bé comú i de la feina ben feta. Una cultura que no miri només els èxits o fruits aconseguits, sinó el fet de lliurar-se en allò que es fa, el gust per complir les responsabilitats. Això xoca de cara amb àmbits de la societat en què s'aplaudeix més la picaresca i l'èxit fàcil aconseguit des del mínim esforç.
- Lligada a l'anterior hi ha la capacitat **d'acceptar i suportar la frustració** com a element necessari per créixer, i acceptar la realitat tal com és, sense deixar que el propi sentiment es

converteixi en un absolut que orienti la pròpia vida. Això suposa una crida a no posar els joves entre cotó fluix per evitar tota frustració, sinó ensenyar-los a aprendre dels fracassos.

- Tot això exigeix recuperar un major **protagonisme de la voluntat**. Quan es redueix la vocació a allò que t'agrada o et fa sentir bé, es debilita la voluntat i, amb això, la capacitat perquè una elecció es pugui tirar endavant. Necessitem recuperar el paper de la voluntat per educar en virtuts com la **perseverança** i la **fidelitat**, més enllà de les dificultats i dubtes que sempre apareixeran.
- En el fons, tot això demana una certa **relativització del sentiment**. Això no vol dir menysprear les emocions, ni molt menys reprimir-les; però sí que no han de ser absolutitzades. D'aquesta manera, "estar en pau" no sempre serà sinònim de confirmació de Déu. Més enllà de mi mateix, hi ha una realitat que crida i interpel·la cadascú per donar una resposta. Per això, "estar en pau" davant d'àmbits que demanen resposta, fidelitat, compromís... pot ser un engany o una fugida.

• Una fraternitat universal

«Vosaltres no us feu dir mestres, ja que un de sol és el vostre mestre, mentre que tots vosaltres sou germans». (Mt 23, 8)

De l'àmbit anterior es desprèn una concepció antropològica concreta: que tots en som responsables els uns dels altres; des de la mirada creient: que tots som germans. Si **la realitat m'interpel·la és perquè el que passa als altres m'afecta**. No només perquè em pugui perjudicar, sinó fonamentalment per empatia amb el dolor i patiment aliè. Neix de reconèixer la sagrada dignitat de tot ésser humà i les moltes situacions en què no es respecta.

El papa Francesc desenvolupa aquesta idea a les seves dues grans encíclics: *Germans tots*, parlant de la fraternitat universal, i *Laudato sí*, repetint amb insistència "tot està interconnectat", estenent la fraternitat a tota criatura sortida de les mans del Creador. Per això, la fraternitat universal pren noms i matisos diferents als nostres diversos sectors i institucions. Així parlem de ciutadania global, de comunitat en missió, de casa comuna, etc. En

qualsevol cas, i, independentment del nom que usem, tots fan referència a una mateixa realitat: existeix una **crida divina que ens interpel·la des d'un món trencat**, i ens fa prendre consciència de ser part d'alguna cosa més gran que un mateix. Això impossibilita qualsevol projecte personal de plenitud que no passi per fer amb altres, en comunitat, col·laborativament. La felicitat és impossible sense altres. I això, en una societat individualista, es converteix en una cosa profundament profètica.

Avui tot sembla indicar que l'ésser humà és, merament, un receptor de drets a ser respectats. Fins i tot sembla que, a mesura que passa el temps, cada novetat porta l'assumpció que hi ha nous drets dels quals cal apropiari-se. Això genera una manera d'enfrontar la vida en què el subjecte viu com a "mereixedor" d'un respecte continu per part de tothom, perquè cap dels seus drets sigui violat. És el "dret a tenir drets". Una cultura vocacional no serà possible si no ajudem a entendre que tot ésser humà és tan receptor de drets com a subjecte de responsabilitats i deures.

• Una mirada a llarg termini

«Els atletes es priven de tot; ells per guanyar una corona que es marceix; nosaltres, en canvi, una que no es marceix.» (1 Co 9, 25)

La vocació que omple el cor de l'ésser humà, la que atorga aquest goig, no respon a la lògica de la gratificació immediata. Més aviat al contrari, suposa capacitat de posposar recompenses, abnegació, paciència, etc. Tot això demana temps en una societat que ens inhabilita per esperar.

El desenvolupament tecnològic **ha accelerat el nostre ritme de vida i ens ha acostumat a la immediatesa**, de manera que l'exigim per a tot. Nombrosos estudis adverteixen sobre els efectes neurològics que la tecnologia té sobre el nostre cervell, estimulants vies de satisfacció ràpida que generen dependència i addicció. La tecnologia i el màrqueting actual ofereixen gratificacions instantànies per als nostres desitjos i pulsions més primàries, de manera que altres sistemes, com ara l'atenció i la voluntat, s'atrofien i debiliten. El resultat són persones amb menys capacitat per discernir, més dificultat en la gestió d'emocions i més

intolerància a la frustració. Tot plegat porta a viure en un “presentisme” que no posa la mirada en res més que en la satisfacció immediata, sent una dificultat seriosa per a la capacitat de transcendir i viure més enllà d'un mateix.

Una cultura vocacional demana **aprendre a mirar a llarg termini**, valorar la paciència i l'espera, fins i tot en l'avorriment... ja que aquests són el bressol de la sorpresa, de la creativitat, del valor de moltes coses bones que succeeixen a la realitat, però no són brillants ni immediates. Cal trencar el cercle de la hiperestimulació que no ens permet aturar-nos, fer silenci i connectar amb el ritme real de la vida i els seus processos, que no funcionen a base de gratificacions instantànies.

• Somiar i aspirar a molt

«Ambicioneu els carismes millors. I encara us mostraré un camí excepcional». (1Cor 12, 31)

No hi ha dubte que tota vocació té a la seva entranya una cosa que apunta a la grandesa. Sabent que la **grandesa evangèlica passa pel descens i el servei**, aquesta no es conforma que arribi a uns quants, sinó que anhela ser gaudida per tots en un món reconciliat. Per tant, amb la vocació entra en joc la capacitat de somiar i desitjar en gran, la sorpresa per la bellesa, l'estima per la veritat, l'altruisme, que no és mera solidaritat d'emergència, etc.

Avui apareix a la nostra societat una actitud ensopida que han posat de moda certes versions simplistes de l'autoajuda i l'*entrenament*. Aquestes promouen una acceptació de la realitat que acaba en una resignació paralitzant. Parteixen que la persona ha d'acceptar-se a si mateixa com és, no estant a la mà de ningú canviar el que s'és. Certament la vocació comporta reconèixer amb lucidesa els mateixos dons i limitacions, però aquest procés no ha de conduir a la passivitat, ni confondre acceptació amb resignació, ni animar la mandra.

Alhora, des d'alguns àmbits d'Església s'ha predicat una mena de resignació conformista, com si fos una virtut. Si bé és cert que hem d'aprendre a acceptar serenament la creu, no per això cal esmorteir les ganes de viure, d'**aspirar a molt per assolir tant**. Déu no vol fills

anestesiats, encorbats; sinó ardents, cors inflamats aspirant a un món millor, que no es resignen davant la injustícia i que viuen insatisfets mentre el món no estigui reconciliat. No podem oblidar que l'Evangeli i la moral cristiana apunten a màxims, perquè la meta espiritual de l'home és aconseguir l'inabastable, i donar la vida en aquesta carrera. Per això a la vocació **és tan important el camí com la meta.**

Per això es fa necessari per descobrir i seguir la pròpia vocació **l'originalitat creativa i el desenvolupament del do particular.** Una cultura que obliga a respondre a les modes i a fer part de la massa per no ser ridiculitzat ni marginat, acaba generant un "borreguisme" en què cada individu prefereix renunciar a la seva singular originalitat per por de no encaixar en el ramat. Cal reconèixer, valorar i voler potenciar al màxim cadascun dels dons i inquietuds, que Déu posa en cada persona, com a via per descobrir el camí cap a la felicitat.

• Acceptació de la fragilitat, el límit i el fracàs

«Aquest tresor el portem en gerros de terrissa». (2 Cor 4,7)

Dit això, convé aclarir que tota vocació ha de fer-se càrrec de la pròpia realitat, acceptant lúcidament els propis límits. A l'extrem contrari al que s'ha apuntat prèviament, també hi ha a la nostra societat una versió edulcorada de la psicologia positiva, que no és realista ni ajuda a acceptar el límit i el fracàs. És el famós univers de *Mr. Wonderful* amb les seves frases motivadores del tipus "Pots aconseguir tot allò que et proposis". L'èxit d'aquestes postures rau en oferir receptes ràpides i senzilles per a problemes complexos, sense afrontar que la vida té les seves dosis de decepció, disgustos, dificultats, fracassos, etc. I si un no viu la realitat, corre el perill de no superar les crisis, que arriben en descobrir que no tot és tan bonic i fàcil com se'ns prometia.

Si bé acceptar la realitat no ens ha de portar a una resignació que minori les ànsies de viure, la veritat és que cal integrar que, a causa de les limitacions i ferides de la pròpia història, tots vivim amb les ales mig trencades. Això **no és raó per no intentar aixecar el vol.** En el fons, i des d'una perspectiva més espiritual, aquesta reflexió ens convida a prendre consciència que la vocació no parteix del

mèrit, sinó de la mateixa beneïda petitesa. Es tracta de l'experiència paulina de ser *forts en la debilitat* (2 Co 12,9).

• Una llibertat alliberada

«Per ser lliures el Messies ens ha alliberat: manteniu-vos, doncs, fermes i no us deixeu atrapar de nou al jou de l'esclavatge.» (Gal 5, 1)

Tot això posa en evidència que hi ha diferents concepcions de llibertat. Hi ha qui pensa que la llibertat més alta arriba amb una oferta d'opcions més gran sense haver de renunciar a res. La veritat és que la veritable llibertat només s'assoleix quan un és capaç de renunciar-hi. Un arbre només creix dret, quan es poden certes branques perquè en creixin d'altres. Emprendre un camí només és possible deixant de banda altres sendes, que porten a llocs diferents. De la mateixa manera, per a la vocació cal adquirir certa **capacitat d'elecció i de renúncia**.

El "curt-terminisme" en el que vivim, ancora la capacitat de determinació de moltes persones, i genera la falsa impressió que es té tot el temps del món per endavant per viure-ho tot. Així és com el món avui convida constantment a experimentar-ho tot, dient-nos que sí, que es pot tot, i impedit desenvolupar la capacitat de dir *no* a cap proposta. Tot i això, només en assumir les pròpies eleccions i renúncies **apareixen noves responsabilitats i possibilitats que abans no existien**. Aquesta és l'única manera d'anar fent un projecte de vida. I forma part de les habilitats necessàries per poder dir *sí* a una vida real i assenyada.

• Gratuïtat i audàcia

«De seguida, el que havia rebut cinc talents es va posar a negociar amb ells i en va guanyar cinc més». (Mt 25, 16)

Per discernir la vocació és important conèixer els propis dons i talents, però cal repetir-ho: aquests no són l'únic ni l'últim criteri d'elecció. La clau no és tant en què sé fer millor, sinó què em fa ser més jo mateix, què toca fibres internes, i em fa assolir una felicitat que va més enllà de la satisfacció per l'èxit acadèmic o

professional. Molts cops això suposa recuperar valors poc cotitzats en una cultura tecnocràtica. Valors com la bellesa, la contemplació, la gratuïtat, la misericòrdia, la sorpresa... No compensa dedicar la vida a allò tècnicament més eficaç si hom viu sense sentit i sense goig.

Sembla que l'eficàcia i la utilitat han esdevingut deesses rectores, de manera que l'èxit vital es mesura en funció de l'èxit professional o acadèmic. Això condiona la vida dels joves de manera que molts viuen una forta tensió entre la vocació personal i l'èxit professional. A això hi contribueixen alguns tests i orientacions – mal anomenades– vocacionals, que valoren únicament les capacitats acadèmiques sota una mirada pragmàtica i utilitarista. Evidentment, no s'ha de caure en un optimisme ingenu i irresponsable, però sí que crear **una cultura que no posi la utilitat o l'eficàcia com a criteri últim de veritat.**

Això requereix bones dosis d'**audàcia i valentia**. El principal motiu per buscar l'èxit professional té a veure amb assolir com més aviat millor una major estabilitat, que ens permeti una vida de benestar. En el fons es tracta de cercar seguretat, un valor gairebé suprem avui dia. D'alguna manera, aquesta obsessió per la seguretat es converteix en un greu obstacle, perquè genera una falsa prudència que acaba per ser paralitzant. Tota opció vital demana prudència, discerniment, reflexió... però també risc i audàcia, exposant-se al possible fracàs o equivocació. Tota vocació té una mica d'aventura i aposta, suposa un "salt al buit" tenint per xarxa això mateix que s'estima. I qui no és capaç d'arriscar per allò que estima, és que no ho estima en absolut.

• **Mantenir-se i perseverar**

«Com el Pare m'estima així jo us he estimat: manteniu-vos en el meu amor.» (Jn 15, 9)

Fins ara ens hem centrat en elements encaminats a entendre la vida com a vocació i ser capaç d'escollir-hi. Però també hi ha un altre element imprescindible: la capacitat de mantenir-se i perseverar. L'ús de la voluntat i de l'esforç són tan necessaris per fer una elecció com, una cop presa l'opció que sigui, poder-hi perseverar. Tota elecció vocacional suposa compromisos, i mantenir aquests compromisos no és fàcil al món d'avui.

En una “societat líquida”¹¹ com l'actual, l'opció vocacional és encara més difícil. Són molts els factors que conviden a relativitzar els compromisos. Vivim temps en què preval el dret a canviar d'opció segons el vent que bufi o el sentiment que predomini. Ven més allò provisional; cosa que compromet, però «no del tot»; cosa que obliga, però «tant quant». Es prefereixen els compromisos plens de clàusules i condicions. Davant d'aquest “fluir” propi de temps líquids, necessitem **una cultura que generi persones sòlides** capaces de mantenir en el temps els compromisos adquirits. És important recuperar el valor de la promesa, la paraula, la fidelitat, la constància... Ens cal, perquè la veritable felicitat no és possible sense compromisos durables, sense la pau que genera la confiança en les mútues promeses. És imprescindible no perdre una cosa tan essencialment humana i cristiana: la capacitat de comprometre's existencialment tant amb les nostres promeses, com amb els qui se'n veuen afectats.¹²

Davant la creença que tot és relatiu i, per tant, també les opcions i compromisos, cal reivindicar que l'amor de veritat, a la seva entranya, amaga **una dinàmica que apunta a allò etern i demana compromís**. Per això, tota opció vocacional (matrimoni, vida consagrada, sacerdoci... qualsevol estat de vida) o apunta “per sempre” o no és ni matrimoni, ni vida consagrada, ni sacerdoci, ni opció de vida. Senzillament per això, perquè són totals i per sempre, o no són. En el fons, tot amor amb condicions o límits temporals és un fals amor adulterat.¹³

És veritat que la vida fa moltes voltes i, per unes circumstàncies o per unes altres, una opció de vida pot fracassar en l'intent de tirar endavant. Sempre hi ha hagut persones que canvien d'estat de vida. Però hi ha una gran diferència entre entendre aquestes realitats com un error o un accident, i veure-les com un canvi de vocació i de la voluntat de Déu. Dit això, Déu no abandona ningú. Així que quan una opció de vida –per les raons que sigui– fracassa, Déu sempre obre i possibilita camins nous per poder assolir la felicitat.

¹¹ Concepte àmpliament desenvolupat a la bibliografia de Zygmunt Bauman.

¹² Cf. <https://pastoralsj.org/ser/3249-incumplir-promesas>

¹³ Cf. <https://pastoralsj.org/creer/3144-el-miedo-al-para-siempre>

4. Com a conclusió: per seguir caminant

«El regne de Déu s'assembla a un tresor amagat en un camp: un home el descobreix, el torna a amagar i, ple de joia, ven totes les seves possessions per comprar aquell camp». (Mt 13, 44)

Atès el context que ens envolta, cal un esforç per crear espais on la nostra cultura particular es converteixi en condició de possibilitat per a vides que aspirin a la plenitud de la vocació. Aquesta proposta es presenta exigent, sobretot quan ens descobrim limitats i amb tant per anar creixent en els diferents àmbits que volem desenvolupar. Per això convé recordar unes poques idees que ens ajudin i animin aquesta tasca:

- Si la motivació última és ajudar que tants joves puguin descobrir i gaudir de la veritable felicitat a la qual estan cridats, **hi pot haver una tasca més bonica que aquesta?** Sens dubte que val la pena. I, per als qui acompanyem joves de manera quotidiana, se'ns revela com una cosa urgent, ja que la desesperança i la manca de sentit, que viuen molts joves d'avui, resulta preocupant.
- Cal **superar la temptació derrotista**; pensar que ja no tenim forces i que això, que es planteja, no és possible. No hi ha dubte que la tasca és àrdua, però també tenim experiència en molts llocs de la província, on esforços concrets han donat i segueixen donant un gran fruit.
- Alhora, veiem com molts joves se senten **atrets per un discurs il·lusionant i alternatiu**, que parla d'una vida feliç i plena (davant d'un horitzó desesperançat i sense sentit), que hi ha opcions que poden ser per sempre (davant l'inestable i fugaç del que els envolta), que hi ha una veritat i una bondat objectiva (davant l'angoixa que genera el que tot sigui relatiu), etc.
- Tampoc no es pot oblidar que tot això és un procés, **un horitzó cap a on anar avançant a poc a poc**. En aquest sentit, aquest document no ofereix receptes màgiques ni infal·libles, sinó que intenta animar i impulsar que, tots i cadascun dels que col·laborem en aquesta missió compartida, caminem en la mateixa direcció. Evitar que acabi en paper mullat passa per pensar plans i estratègies per a cada institució o comunitat,

amb mesures concretes, que aterrin operativament en aquest canvi cultural (mitjans necessaris, formacions, grups de treball, persones, experiències pilot, canvis organitzatius o estructurals, etc.).

- Tot i que el document ha posat en relleu dinàmiques socials contràries a una vida en clau vocacional, és important reconèixer que hi ha entre els joves –i en la mateixa cultura– dinàmiques que sí que ajuden i encarnen molts d'aquests valors. No podem deixar de **detectar i valorar aquests elements culturals positius per rescatar-los i potenciar-los**. De la mateixa manera, hi ha, en moltes de les nostres institucions, iniciatives que fa temps que sumen en aquesta tasca. Són **concrecions que fan una magnífica tasca** i ajuden a preparar el terreny amb preguntes prèvies a les explícitament vocacionals. A tall d'exemple i sense ànim de ser exhaustiu: el document *Una mirada contemplativa de la realitat*, Baül MAG+S, Projecte Hospitalitat, Ciutadania Global, Projecte Enfocant, Línies de Força, renovació pedagògica, la major integració entre la Pastoral i la Paraescolar a EDUCSI, el foment del bon tracte i la cura del Sistema d'Entorn Segur... És cert que encara queda tasca per endavant, però sempre reconeixent, agraint i potenciant l'enorme feina ja realitzada.
- No oblidem un últim element valuosíssim que tenim a moltes de les nostres institucions i comunitats. Es tracta del **testimoni de tantes persones grans (laiques i consagrades) que han viscut la seva vocació amb fidelitat i alegria**, l'exemple de vida de la qual lliurada amb sentit sempre servirà de model. I rescatem aquí, especialment, el testimoni de **jesuïtes grans** ja retirats que, com a bons "amics en el Senyor", mai no deixen de ser exemple ben patent, profètic i estimulador d'una alternativa de vida: apostar tot seguint Jesús pobre i humil.

Aquest document no aspira a exhaurir un tema tan ampli i complex com la creació d'una cultura vocacional a les nostres institucions i comunitats ignasianas. Segurament hi ha d'altres dimensions necessàries que no són recollides aquí. Tant de bo, de mica en mica i entre tots, puguem anar fent que totes elles orientin els nostres passos cap a l'horitzó en el que volem avançar. No oblidem que ajudar tants joves que entren en contacte amb nosaltres a trobar la seva pròpia vocació, és, sens dubte, el millor que podem fer per ells.

Guia de lectura y treball

Tres nivells/propostes per a la lectura:

- ▶ **Primer nivell:** lectura comprensiva del contingut. [Durada aproximada 70-75min]
- ▶ **Segon nivell:** treballar el document interioritzant els seus continguts de cara a una reflexió posterior, que ajudi a buscar camins de creixement i d'aplicació pràctica.
 - a) Podria emprar-se una tarda o un matí com una estona llarga de lectura i reflexió, per a un posterior compartir en grups.
 - b) També es podria dividir en dos moments diferents de lectura, reflexió i diàleg: un primer moment amb els apartats 0, 1, i 2 (per ajudar a sensibilitzar i contextualitzar, unir comprensions sobre el tema, entendre el perquè i el cap a on apunta...); un segon moment amb els apartats 3 i 4 (per avaluar i pensar camins, concrecions...).
- ▶ **Tercer nivell:** lectura orant, a poc a poc durant diferents dies, deixant ressonar els versets bíblics a manera de "composició de lloc", interioritzant cada apartat i idea, prenent consciència de les resistències, invitacions o qüestionaments per a la pròpia vida i missió. I, amb el temps, compartir mocions amb altres persones de la mateixa institució/comunitat per destriar per on Déu convida a créixer.

Algunes preguntes que poden ajudar a la reflexió:

Si pertanyo a alguna comunitat ignasiana:

- Quines dificultats veig en aquest moment en el meu context i en la meua comunitat per a una vivència sòlida del vocacional?
- En què il·lumina el document en la meua pròpia vocació? I en la meua missió?
- Quins llums o qüestionaments porta per a la comunitat a què pertanyo? Què caldria potenciar o canviar cap a una cultura vocacional més gran? Quins nous camins obre?

Si treballo o col·laboro en una obra o institució d'un dels sectors apostòlics de la Província:

- Al meu sector i a l'obra on estic, quins em sembla que són els trets de la missió que més conflueixen amb els elements propis d'una cultura vocacional? Quines són les dificultats més grans que ens toca afrontar per a una vivència sòlida del vocacional?
- En què il·lumina el document en la meua pròpia vocació?
- Com puc jo -amb la meua presència i tasca- ajudar a crear una cultura vocacional més gran?
- Com podem entre tots els que integrem la institució crear aquest "microclima" que ajudi a formar subjectes vocacionals capaços? Què pot aportar cada àmbit de la institució? [Per exemple: comunicatiu, formatiu, relacions, religió, valors regnants, polítiques, lleure, celebratiu...]
- Cap on han d'anar creixent les diferents dimensions del sector a què pertany la meua institució? quins camins veus perquè treballin més unides?

The logo features a stylized, teal-colored 'jhu' in a cursive script. A horizontal line extends from the right side of the 'u' across the top of the word 'Jesuitas'. The word 'Jesuitas' is written in a dark grey, serif font, with the 'J' being significantly larger than the other letters. Below 'Jesuitas', the words 'Provincia de España' are written in a smaller, teal-colored, sans-serif font.

jhu
Jesuitas
Provincia de España